

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Illvstrivm Controversiarvm Biga.

Caraccioli, Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1619

Secvndvm Argvmentvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64242](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64242)

lic colligat? Apostoli in persecutione mota post necem Stephani, quæ anno Christi 34. contigit, Ierosolymis manserunt, ergo vsque ad anno Christi 46. numquam indidem discesserunt? Apage ineptam illationem.

13. Aequè propemodum inepta est Confirmatio, quam ex Chryso-stomi verbis concinnant. Nam profectò non cogimur, verba illa Chryso-stomi, *et longo temporis spatio* pro totis duodecim annis intelligere: sed satis erit, vti mox aperit. imè ostendemus, si tres siue quatuor annos significet Longum quippè temporis spatium quatuor anni erant Apostolis duodecim, totum prorsus terrarum orbem peragrare parantibus.

Hom. 70.
in Matth'

SECUNDE ARGUMENTUM.

14. **F**RVSTRA B. Iacobus in Hispaniam prædicatum abiisset: Non est igitur id affirmandum. Antecedens probatur: nam neque Iudæis Hispaniæ incolis, neque gentibus potuisset prædicare. Non Iudæis; Hi quippè eo tempore nondum erant in Hispania; Falsum enim est (vt latè ostendit Ribera Commentario suo in Abdiam Prophetam) quod aliqui opinantur, præcepto Nabuchodonosor, post eiectionem Ierosolymis atque excæcatum ipsorum Regem Zedechiam, in Hispaniam Iudæos fuisse amandatos. Non gentibus; quia viuentem Iacobo, nondum erat apertum ostium Gentibus. Primus siquidem est Gentibus ad Christi fidem traductus fuit Cornelius, vt patet Act. 10. Atqui circa idem tempus occisum fuisse Iacobum Lucas clarè insinuat Acto. 12. cum ait; *Eodem autem tempore misit Herodes Rex manus, vt affligeret quosdam de Ecclesia. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio.* Quin etiam ex capite proximè præcedenti, hoc est, vndecimo, patet, vsque ad necem Iacobi neminem discipulorum prædicasse gentibus, sed solis Iudæis. Illi quidem (scribit Lucas) *qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta est sub Stephano perambulauerunt vsq; Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, nisi solis Iudæis.* Quid clarius?

Act. 12.

RESPONSIO.

15. **N**EGANT Aduersarij B. Iacobum, vel ad Gentes, vel ad Iudæos in Hispania potuisse prædicare. Affirmo ego & ad Gentes, & ad Iudæos prædicasse. Audi quid Venantius Fortunatus ante annos mille de B. Iacobi prædicatione cecinerit:

Cultoris Domini totum sonus exit in orbem,

Nec locus est, vbi se gloria celsa neget,

Gentiles docet hic; Iudæos increpat idem:

Frustrificans quæ Deo seminat Orbe fidem.

Prædicauit igitur, & Iudæis, & Gentibus. Et Iudæi quidem in Hispania tunc erant, quicquid Ribera neget. Neque nobis profectò opus est, vt o-

stédamus (quamquam & id probabile est, & paulò inferius, veterum auctoritate firmabimus) Zedechia Rege capto, multos ex Iudæis in Hispaniam fuisse extrusos: sed asserimus, iam diù ante Zedechiam, ævo videlicet Salomonis, Iudæis negotiatoribus repletam fuisse Hispaniam, ut doctè, & disertè Ioannes Pineda, eximio illo suo de Gestis Salomonis Opere manifestum facit. Ipsum adeat Lector, & Promptuarium reperiet selectarum Antiquitatum. Sanè quidem sicut in *omni regione qua sub Cælo est*, erant Hebræi, quemadmodum cap. 2. Acta Apostolica contestantur, & Philo aduersus Flaccum, & de Legatione ad Caium, atque Chrysostomus Hom. 76. in Matthæum, alijque multi disertè tradunt, ita etiam in Hispania eo tempore, quo gens illa maximè florebat, extitisse, æquum est ut asseramus. Ne tædio sim lectoribus, vnius solummodo Anastasij Synaitæ prisci admodum, & Sancti Scriptoris testimonium referam ex lib. 10. in Hexamer. In 30. inquit, *libro Regum inuenimus nauem Salomonis singulis annis venisse ex Tharsis, qua est Hesperia regionis Occidentalis, & ferre ad eum aurum, &c.* Habuit igitur Hispania Hebræos quibus Iacobus, ipsorum *ἑμοὺς ἰσραήλ*, Christum annunciaret.

16 Potuit idem, & Gentibus Euangelij lucem inferre Iacobus antequàm capite truncaretur. Id duobis modis euincimus. Primo, etiam si concederemus, Euangelij ostium ijs nondum apertum fuisse, ac proinde ne iisdem Christus prædicaretur, vniuersè interdictum, non prohibet tamen regula generalis exceptionem aliquam singularem: quandoquidem, & Christus ipse dixerat: *u Non sum missus nisi ad oues qua perierunt domus Israel;* nihilominus non multò post, & Chananæam recepit, & alios atque alios Ethnicos, & Samaritanos. Itaque prædicatio ad Gentes non fuit prorsus inhibita, sed potius insinuata prælatio quædam; & ordo prædicandi: videlicet, ut Iudæi primas haberent, & excusationem nullam suæ ipsorum pernicietis atque obstinationis prætexerent. At postea, exploso atque refutato à Iudæis Euangelio, & eiectis cæsiuè Apostolis, alijque Christi discipulis, merito discessum ab illis est, & migratum ad gentes. Interea tamen dum Iudæis Christus annuntiaretur, potuit Iacobus aliquot Gentiles, veluti in transitu, ad Christi fidem adsciscere, sicuti etiam Philippus Diaconus Eunuchum illum Ethyopem, & Gentilem adsciuit, & salutari latice tinxit: nam prorsus Gentilem fuisse tunc Eunuchum illum, non autem, ut quidam opinati sunt, Profelytum, complurium Veterum, & recentiorum Scriptorum auctoritate fusè & validè probat Ioannes Lorinus, vir planè diligentissimus.

17 Sed vide quam sim liberalis. Detur, nullam prorsus exceptionem debere admitti: ostendam ego nihilominus, iam pridem apertum fuisse Euangelij ostium Gentibus, cum Iacobus ad Hispanos profectus est; ac

proinde

u. *Matth. 10*

7. *In c. 8.*
16. *127.*

proinde liberè eum & iure potuisse in illa Regione Gentibus prædicare. Quocirca illa, quæ secundum iam dictum Argumentum assumit uti vera, falsa ego existimo, & Veterum auctoritate fultus euinco. in primis, falsum est, eodem tempore contigisse Cornelij conuersionem, & Iacobi necem. Nam Iacobus obiit, minimum, anno post Christi Ascensionem octauo, aut nono, Cornelij autem conuersio contigit anno quarto. Vtrumque patefaciam apertissimè.

18 Et de Iacobo quidem, nihil opus est dicere quod ad Baronij supputationem spectet: Ipse enim id vltro concedit, asserit què Iacobum occisum fuisse anno Christi 44. hoc est, ab eiusdem Ascensione, decimo. Quod quidem plus est quam nos, aut petimus, aut arbitramur. Nam reuera, Iacobus capite cæsus est anno Christi 42. Hoc enim anno contigit Pascha Iudæorum die 24. Martij: ac proinde, cum ex B. Hieronymi testimonio & habeamus, Iacobum subiisse martyrium die secunda Azimorū, cū plures verò grauisimi Auctores, nempe Callixtus I. P. M. & Vincētius Bellouacēsis, b & Durandus Episcopus Mimatensis c tradant id factū die 25. Martij, profecto cogimur ad hunc annum Christi 42. figere Iacobi necem, atque Baronium his non stantem, & B. Hieronymi dicto sese opponentem nunc obiter confutare, aliàs pluribus, & diligentius confutaturi.

z. In Ezech.
43.
a Lib. de Mirac.
S. Iacobi.
b lib. 8.
Specul.
Histor.
c In ration.
l. 7 c. 7

Video equidem eiusmodi Cardinalis Baronij supputationem nostrā sententiam de Beati Iacobi ad Hispanas gentes prædicatione valde iuuare posse. Nam quantò diutius Iacobus vixisse asseritur, eò longius temporis spatium intercessit inter illius necem, & ostium gentibus patefactum: sed profecto decet fidum Historicum non quod suam quomodocunque iuuet sententiam sed quod verius existimet, amplecti semper atque tueri.

19 Quod verò Cornelius non anno octauo à Christi Ascensu, uti Baronius censet, sed summum, anno quarto, baptizatus fuerit, vnaque gentibus ostium Petrus Apostolus reserauerit, id quidem cum multi Patres asserunt, tū etiā ex ipso textu Actū Apostolicorum haud difficile colligitur. Ex Patribus Clemēs Romanus, Ruffinus Aquileiensis, Augustinus, Venantius Fortunatus, & Isidorus Hispalēsis, locis infra citādis vniuersè significant distribuisse sibi Apostolos, Orbis Prouincias, & Symbolum composuisse non multò post Pentecosten, & acceptum Spiritum Sanctū. An verò tunc etiam profecti fuerint prædicatum, id isti non exprimunt. At Theodoretus Chrysofomi discipulus apertè asseuerat tres solummodo annos, & sex menses mansisse cum Iudæis Apostolos: mox ijs relictis concessisse ad excipiendas in Christi thalamum Gentes: Atque in hac sententiam grauisimus iste Pater exponit verba illa Danielis: d Confirma-

d Dan. 9.

Comment
in Dan. 9.

bit autem pactum multis hebdomade una, & in dimidio hebdomadis deficiet Hostia, & Sacrificium: nimirum intelligens, Christum dimidia annorum hebdomada, hoc est, tribus totis annis, & aliquot mensibus prædicasse Iudæis, & Euangelium suum signis, ac miraculis confirmasse: altera autem dimidia hebdomada, hoc est, sex itidem mensibus, & annis tribus, Apostolos iisdem Iudæis quibus Christus prædicauerat, prædicasse. Porro ipsa Theodoretus verba libet, & conducit hic ponere. In hac, inquit, (vna hebdomade) nouum Testamentum dabitur credentibus, atque omni eos virtute imbuet & in dimidio huius hebdomadis auferetur Sacrificium, & libamen; hoc est, sacrificium secundum legem deficiet, oblato immaculati Agni, qui tollit peccata mundi vero Sacrificio. Et post pauca subiicit. Quod si quis etiam percipere cupiat, ex Euangelio Ioannis cognoscetur. Cum enim annos circiter tres cum dimidio prædicasset Dominus, sanctosque suos discipulos doctrina, & miraculis confirmasset, tunc passus est, ac post crucem, & mortem, & Resurrectionem, & ad Cælos Ascensum, & Sanctissimi Spiritus aduentum, reliquum hebdomadis tempus, S. Apostoli Ierosolymis prædicantes, & miracula edentes, multis hominum millibus ad Euangelicam doctrinam adductis, Noui Testamenti munus impertiti, vt Sanctissimi quoque Baptisti gratiam consequerentur, auctores fuere. Deinde cum Iudæi in S. Stephanum impia illa facinora ausi fuissent, per oppida Iudææ populis dissipatis, Diuini Apostoli breue tempus Ierosolymis commorati, Samariam, Lyddam, & Ioppen obeuntes, omnibus hominibus, afferre salutaria decreta festinabant. Quamobrem Diuus Archangelus B. Danieli, Confirmabit, inquit, Testamentum multis hebdomada una, tempore scilicet ante Crucem Domini, & eo quo Sancti Apostoli post Saluatoris Resurrectionem Ierosolymis docuerunt, simul collecto. Ecce quam perspicue Theodoretus affirmat, Apostolos breue tempus Ierosolymis commoratos, & non plusquam annos tres cum dimidio post Christi mortem solis Iudæis ad fidem Euangelij conuertendis consumpsisse, atque post hos ad Gentes emigrasse, & omnibus hominibus, hoc est, omni creatura, vt Christus præceperat, f. Euangelium prædicasse. Hoc ipsum diu ante Theodoretum Eusebius Cæsariensis, g. sed breuius, atque adeo paulò obscurius scripserat. Et B. Hieronymus eius verba retulit, nec improbavit; Ed quidd vt piè, & prudenter inquit, periculosum sit de Magistrorum Ecclesie iudicare sententijs. Eadem, & nos referemus apud Hieronymum g. reperta. Quod Daniel infert: Confirmabit enim pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis deficiet hostia, & sacrificium, sic Eusebius libro octauo (Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως) interpretatur quod Herode regnante apud Iudæam, & Augusto apud Romanos, Christus natus sit, qui tribus annis, & sex Mensibus iuxta Euangelistam Ioannem Euangelium prædicauit, & confirmauit veri Dei cultum multis (haud dubium quin Apostolis, & credentibus) quando post passionem Domini in dimidia rursus Hebdomada defecit Hostia, & Sacrificium. Hæc Eusebius. Si i-

f. Matt. 20

g. l. c. 9. Daniel.

gitur

gitur in dimidia hebdomada annorum, defecit apud Iudæos Hostia, & Sacrificium, consequens est, vt intelligamus post id tempus Apostolos relictis Iudæis Sacrorum inanibus, emigrasse ad Gentes. Video equidem Eusebium, vt dixi, obscurius id expressisse, ideo Theodoretum, quamquam illo posterioris verba præmisi. Cui sanè videtur egregiè, & perspicuè ad stipulari Marcellinus Comes, scribens Indict. 3. Philoxeno, & Probo Cofs. hoc est anno Christi 525. Ioannem Summum Pontificem Constantinopolim adisse anno 485. à Sede Petri, quod est dictu Petrum venisse Romam anno Christi 40. biennio scilicet ante tempus ab Eusebio assignatum. Nam si à 525. detrahas 485. remanent profecto anni 40. Iam verò cum ex Actis Apostolicis, fatente ipso Baronio, habeamus, triennio, siue etiam quadriennio antequam Petrus Romanam Sedem inisset, fuisse ab eo Cornelium baptizatum, & ostium fidei Gentibus apertum nam Baronius signat Sedem Petri Romanam anno Christi 45. ineunte, & Cornelij baptismum anno 41. sequitur, vt Marcellino figenti Romanam Petri Cathedram anno Christi 40. figenda eidem necessariò sit Cornelij conuersio, & Euangelica ad Gentes prædicatio anno Christi 37. siue summum 38. hoc est, anno circiter 4. à Christi Ascensione, vt Theodoretus scripserat. His accedit Euthalius Diaconus libello de vita, & peregrinatione Pauli, qui tradit Paulum cum Ierosolymam reuersus est, vt Petrum inuiseret (quod 4. post Christi Passionem, & 38. ab eiusdem Natiuitate signant Chronographi tertio scilicet anno à Pauli conuersione, vt ipsemet in epistol. ad Galathas h. scriptum reliquit) vnà cum Petro dispersisse inter se humanum genus, videlicet, vt ipse Gentium, Petrus autem Iudæorum esset Apostolus. Arbitratur igitur Euthalius eo ipso anno ià apertum fuisse ostium Gentibus, cum harum præcipuam curam suscepit Paulus: alioqui cur is traducendis ad Christi fidem Gentibus fuisset eo anno destinatus, quibus nondum licuisset Euangelium prædicare? Quid? Nonne & B. Hieronymus, Vir quidem & Marcellino, & Euthalio longè clarior atque antiquior, eandem sententiam fouet? Vide quid scribat in illud Apostoli *Alium autem Apostolorum vidi neminem. Non vidit autem alios, inquit, præter Petrum & Iacobum fratrem Domini: non quòd contemptui duceret, sed quòd illi, ad Euangelium prædicandum, toto fuerant orbe dispersi.* Hunc verò Paulicum Petro, & Iacobo congressum anno tertio à Pauli conuersione, hoc est, quarto à Christi Ascensu contigisse idem B. Hieronymus paulò superius habet. Verùm quid amplius Patrum dicta huc affero? Ipsemet Lucas, si paulò diligentius inspiciamus, non obscure significat, anno circiter 4. à Christi Passione apertum fuisse gentibus ostium. Nam cap. 9. describit Apostoli Pauli Conuersionem: quam et si Eusebius collocat anno Christi 34. quia tamen Martyrologium Ro-

manum

h Gal. 2.

i In commē.
super Pauli
Epist.

manum tradit contigisse biennio post Christi Ascensionem, rectius mihi cum Onuphrio statuenda videtur anno Christi 35. Pergit autem continuò Lucas narrare Paulum mox à Conuersione cum Damasco fugeret adijisse Ierosolymam. Accessus autem iste non est idem, atque ille de quo Paulus ad Galatas scripsit, vt benè Hieronymus, & fortassis etiam Chrysostomus, atque ex recentioribus Lorinus, & Cornelius censent. Subijcit deinde Lucas Aeneæ sanationem à Petro dum Ecclesiam visitaret Lyddæ factam: & post hæc statim adnectit Cornelij baptismum, & referatum Gentibus ostium. Ratiocinare nunc mecum, prudens Lector, Nonnè satis superque est biennij spatium ad hæc quæ ex Luca retulimus pauca gesta? Probè igitur, & ad Lucæ contextum congruenter Patres ij quos adduximus tradiderunt, quarto post Christi Ascensionem anno, hoc est, ad finem Hebdomadæ Danielis septuagesimæ, emigrasse Apostolos ad Gentes, Christi Euangelio subiugandas.

20. Sed vt præter auctoritatem tot tantorumque testium, rationem etiam aliquam in medium proferamus, profectò verisimile non est, Apostolos qui ad Pentecosten vsque, Spiritus illapsum Ierosolymis expectare à Christo Domino iussi sunt illis verbis: *k Sedete hic donec induamini virtute ex alto; Quique iam ab eodem destinati fuerant Prædicatores ad Gentes l Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti,* suo postmodum tempore, hoc est, vbi primum prædicassent Iudæis Christum, legationem ad Ethnicos impleturi, ipsos tantò Christi præcepto, vsque ad octauum siuè, vt alij putant, decimum annum dilato, clausum interea Gentibus ostium tenuisse. Paulus quidem, & Barnabas cum Antiochiæ Pisidiæ Iudæis Christum annunciaissent, neq; illi statim acquiescerent, *vobis*, dixerunt, *m oportebat primum loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis aeterna vita, ecce conuertimur ad Gentes: sic enim nobis præcepit Dominus n posui te in lucem Gentibus, vt sit in salutē vsq; ad extremum terræ.* Quomodo igitur expectarēt totos octo, vel decem annos alij Apostoli iam pridē Messores Gentium designati & diuinis armati falcibus? video obijci mihi posse, Matthæum scripsisse suum Euangelium, antequàm ad Gentes emigraret, quemadmodū Irenæus apud Eusebium, & Nicephorus tradunt: Scripsisse verò eum, anno minimùm septimo, vel octauo à Christi morte, Eusebius in Chronico, & Theophilactus Proœmio in Matthæum asserunt; ac proinde apertè hinc colligi, Matthæum nō ante octauum annum ad Gentes fuisse profectum. Atqui id equidem concessero non inuitus: Nam id de vno, aut altero Apostolo concludere aliquid poterit, non autem de cæteris omnibus: iam enim diximus, cum Apollonij supra memoratam traditionem exponeremus, vsque ad duodecimum à Christi morte annum semper aliquè ex

Apo-

k Luc. 24.

l Matth. 28

m Act. 31

n Isai. 46.

Apostolis in Iudæa stetit, ne Synagoga quamquam perfida, & ingrata, prorsus à Deo deserta per id tempus videretur. Remanserit itaque Matthæus in Iudæa, vsque ad scriptum Euangelium. Remanserit item ad conuertendos Iudæos Iacobus Alphæi filius, vt Ierosolymorum Episcopum decebat. Nobis satis est ostēdisse, Apostolos potuisse à 4. post Christi Ascensionem anno è Iudæa secedere, & vbilibet docere Gentes, vt porro docuerunt.

21. Ad seriem igitur Argumenti respondeo, falsum esse quòd Iacobus obierit, vel autequam ostium Gentibus aperiretur, vel propè id tempus. Quatuor enim totos annos cum dimidio, vti iam probatum est, post apertum Gentibus ostium Iacobus vixit, ac proinde vel totum id spatium, vel maiorem certè partem potuit infumere in profectioe ad Hispanos, atque Euangelij in ijs prouincijs prædicatione. nam octauo, minimum anno post Christi Ascensionem capite plexus est. An autem totos hos quatuor annos in ea re transfegerit, planè non constat. Probabile tamen est, ex Hispania quam ocysimè reuertisse, vt traditio, & monumenta Hispanorum non obscure significant.

22. Ad illud autem quod subiicitur, videri ex Actuum Apostolicorum serie, eodem ferè tempore contigisse, & Cornelij conuersionem, & Iacobi necem occurro ex doctrina Chrysostomi o notatu dignissima, eiusmodi Sacræ Scripturæ formulas, *Tunc eodem tempore In diebus illis*, & id genus alias non significare nexum temporum, neque præcedentium dictorum cum sequentibus contextum, sed tempus quo futura sunt ea que narrantur, & indefinitum quoddam spatium non æquo longius aut præcedens, aut subsequens. Exemplis ex eodem Aureo ore pet tis id constabit apertissimè. Matth. 3. *In diebus illis venit Ioannes Baptista*, &c. Cum tamè triginta propemodum anni præterierint ab Aduentu Magorum, & Christi Natiuitate, quæ paulò ante narrauerat. Matth. 24. *Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus*, &c. non significatur aduentum Christi Iudicis fore post excidium Ierusalem immediatè: sed volens Euangelista more Sacrorum Scriptorum digredi ab excidio illo ad Aduentum Christi, vtitur illa particula, *Tunc*. Item Act. 5. *In diebus illis crescente numero discipulorum factum est murmur Græcorum*, &c. Quæ res non significatur contigisse continuo post Apostolorum flagellationem, sed suo tempore quo contigit. Itaque eodem modo, & hic locus ex Act. 12. nobis obiectus diluendus est. Adde his, Beato Lucæ familiare esse, maximè in Actis, ὁσπερ προερεπον, vt eruditissimus Genebrardus obseruauit. p Quocirca Oecumenius in hæc ipsa Actorum verba, q *Eodem tempore misit Herodes Rex manus &c.* Lucam, inquit, *tempus illud dicere quod erat sub Claudio Cesare, nam superiore capite scripserat de fame illa sub Claudio grassante, & de eleemosynis collectis: non*

o Hom. 10.
c. 77 in
Matth.

p In Chrono
graphia.
q In Catena
ad cap. 12.

it aq. signare eodem tempore quo Iacobus occisus est, Cornelium fuisse baptizatum. Præterea si nectendum est caput duodecimum cum præcedentibus, utiq; cum proximo vndecimo potius, & pressius nectendum esset, quàm cum decimo capite quo narratur Cornelij conuersio. Vndecimum autem caput, multorum annorum gesta, si bene aduertatur, continet. Habet enim & reuersionem Petri à Cæsarea Ierosolymam, quam subito post baptizatum Cornelium contigisse, nulla suadet ratio. Imò aperto iam Gentibus ostio, aliquandiu inter Gentiles summum Ecclesiæ Pastorem substituisse, æquum est existimare. Habet item Cypriorum, & Cyrenensium Christianorum ad Græcos, hoc est, Ethnicos (sic enim Beda, Lyranus, Glossa Strabi, Carthusianus, Ben. Arias accipiunt) Euangelij prædicationem, quæ quandiu durauerit, prudentis Lectoris est arbitrari; Habet Barnabam, & Paulum, integrum annum Antiochiæ ubi plurima mensis erat, demoratos, & operatos. Habet Agabi Prophetæ Antiochiam aduentum, & prædictæ fami deminuendæ eleemosynarum coactas stipes, ut Christianorum inopiæ succurreretur. In his perficiendis, quatuor circiter anni facile effluerunt, totidem videlicet, quòt à baptisate Cornelij ad Iacobi obitum decurrisse iam plurima Veterum auctoritate, & firmis item rationibus supra probatum esse satis superque arbitror.

24. Denique quod cap. 11. legitur eos qui dispersi fuerant post Stephani necem nemini locutos esse verbum, nisi solis Iudæis, nullius certè momenti est. Nàm mox subiicitur: *Erant autem quidam ex eis Viri Cyprij, & Cyrenæi, qui, cum introissent Antiochiam, loquebantur, & ad Græcos, annuntiantes Dominum Iesum.* Itaque Lucæ mens hæc est, Arià Montano viro vndequaque doctissimo exponente; Ex illis qui dispersi fuerant, eos qui in Iudæa nati, cum Gentibus nunquam consueuerant, non solum à conuictu Gentilium, sed etiam ab omni alloquio abhorruisse: Cyprios verò & Cyrenæos, quia inter Græcos nati, & ab incunabilis versati fuerant, non dubitasse Gentiles adire, & aperto iam illis per Petrum ostio salutis, Dominum Iesum annuntiare. Hæc Lucæ mens est vera, & germana. Ex his igitur Actorum verbis integrè recitatis, tantum abest, ut elici possit, vsque ad occisum Iacobum solis Iudæis, non autem & Gentibus prædicatum fuisse Euangelium, ut potius apertissimè indidem habeatur oppositum. Tanti est integræ sententiæ verba repræsentare, & sermonis consideratè perpendere.

25. Porro ea quæ ad confutandum secundum aduersæ partis argumentum hæcenus diximus, sufficere sanè potuissent: Sed quoniam Card. Baronius, tantus Vir nominis, Tomo 1. Annalium profiteretur, se post diuturnum laborem, atque studium, in eam tandem deuenisse sententiam, ut compositio Symboli, ac diuisio Apostolorum non antequam Christi

†4. contigerit, ex occasione videlicet occisi Iacobi, & in carcerem trusi

Petri

Petri, operæ pretium mihi videtur, vt antequam vltius procedat disputatio, hoc etiam obstaculum amoueamus. Breuiter dico. Recentiorum coniecturæ quælibet (coniectura enim sola Baronius nititur) meritò facte debent, vbi antiquorum Scriptorum certa assertio oppositum tradit, aut docet. Itaque quod inquit Baronius, tunc Apostolos Symbolum confecisse, Orbis prouincias diuisisse, & ad prædicandum emigrasse, cum iam à Iudæis propellerentur, & ab Agrippa Rege ad necem quærentur, profectò stare non potest cum Veterum placito, qui & numero multi & auctoritate magni senserunt, Apostolos multò citius Orbis prouincias inter se distribuisse, & Symbolum fidei condidisse. Hi sunt, quos iam antè significauimus, sed nunc aliquorum sententiæ verbaque recitanda sunt Clemens I. epist. I. *Christo itaq, resurgente, & ascendente in Cælum, misso Sancto Spiritu, collata Apostolis scientia linguarum, adhuc in vno positi, Symbolum quod fidelis nunc tenet Ecclesia, quod vnusquisq, sensu, dicendo, condiderunt, vt discedentes ab inuicem hanc regulam per omnes gentes prædicarent.* Eadem prorsus verba habet Venantius Fortunatus Præfatione in Symbolum Apostolorum. Quocirca dictum eius referre supersedeo. Neque multum diuersè loquuntur Augustinus serm. I. in Vigilia Pentecost. & Ruffinus in expositione Symboli. Omnes enim hi significant non diu post Festum Pentecostes, & donum linguarum, Apostolos Symbolum condidisse. Notanda enim sunt verba illa Clementis, & Fortunati: *adhuc in vno positi.* Exprimunt quippè, Apostolos, dum adhuc Ierosolymis vnà degerent, Fidei tesseram confecisse. Quamuis igitur certam non tradant hi Patres diem, annum uè conditi Symboli, clarè tamen videntur significare, id contigisse, antequam Petrus, vel Antiochiam abiret; (quod anno sexto à Christi Passione signatur in Chronico Eusebiano) vel Samariam mitteretur cum Ioanne, *et vel pertransiens vniuersos deueniret ad Sanctos, qui habitabant Lydda.* Istæ enim fuerunt primæ, & proximæ Apostolorum ab Ierosolyma profectiones. Adde his; si ex occasione occisi Iacobi, & in carcerè trusi Petri, conditū est Symbolū & distributus est Orbis, sequeretur, Iacobum neque in sortitione Prouinciarum, neque in compositione Symboli interfuisse. Quod quid aliud est, quam aduersari Patribus Augustino, & Ruffino, u Leoni, x qui Iacobum Zebedæi, secundum articulum Symboli enuntiasse tradunt?

26 Cæterum, nemo interim ex his quæ nuper diximus suspicetur, nos aliquo modo probare Pseudomelithonis cuiusdam opinionem, à Beda y Viro sanctissimo, & doctissimo, meritò reprobata, atque incauta temeritatè nota damnatâ, qua ille contra id quod in Actis habetur, Apostolos, post necem Stephani, adhuc perstitisse Ierosolymis, ausus est affirmare ad finem primi anni post Christi Domini Passionem diuisos ab inuicem

Act. 8.

Act. 9.

Sermo. 115
de:

Temp.

u In expl.

Symb.

x Ep. 13. 24

y Serm. 1.

de Pass.

y Re tract

in meta. c. 8

Apostolos, alios aliò abijisse. Hi. n. quos retuli Patres id solummodo asserunt, aut innuunt, Apostolos adhuc in vno positos, hoc est, antequam Ierosolymis egrederentur, atque annis non multis post Pentecosten, Symbolum cōposuisse, & orbis regiones distribuisse. Quod autem vix elapso anno primo à Christi morte abierint prædicatum ad Gentes, id neque ij scriptum reliquerunt, neque ego vnquam asserere ausim: quia fatis est firmando Iacobi accessui ad Hispanos, Veterum testimonio probasse, quatuor circiter annis antequam is *capite truncaretur, ostium Euangelij fuisse patefactum* Gentibus.

TERTIVM ARGVMENTVM.

INNOCENTIVSI. Summus Pontifex, Epistola ad Decentium
27 Episcopum Eugubinum, cum dixisset, seruari debere quæcunque à Petro Apostolorum Principe Romanæ Ecclesiæ tradita essent, continuo subdit. *Præsertim cum sit manifestum in omnem Italiam, Gallias, Hispaniam, Africam, atq; Siciliam, Insulasq; interiacentes nullum instituisse Ecclesias nisi quos Venerabilis Apostolus Petrus, aut eius Successores constituerunt Sacerdotes aut legant si in ijs Prouincijs alius Apostolorum inuenitur, aut legitur docuisse.* Citat hanc Epistolam (ne de fide illius dubitare quis possit) B. Gregorius VII. ad Dominicum scribens: & Gratianus hæc ipsa verba refert dist. 11. cap. Quis nesciat. Hisq; consentanea habet S. Ambrosius, vel quisquis ille fuit (vetus certè scriptor, & Ambrosio æqualis) qui Ambrosij nomine circumfertur in cap. 15. Epistolæ ad Romanos, ad ea Pauli verba: *Cum in Hispaniam proficisci capero videbo vos. Venturum se, inquit, promisit tempore quo ad Hispaniam erat iturus, quia illic Christus non erat prædicatus, Adduci etiam poterit B. Hieronymi dictum, caput Amos quintum exponentis. Paulus vocatus à Domino effusus est super faciem vniuersæ terra, vt prædicaret Euangelium de Ierosolymis vsque ad Illyricum, & edificaret non super alterius fundamentum, vbi iam fuerat prædicatum, sed vsq; ad Hispanias tenderet, & à mari Rubro, imò ab Oceano, vsque ad Oceanum curreret.* Si igitur Innocentius Pont. Max. aperte tradit nullum Apostolorum in Hispania docuisse, aut instituisse Ecclesias excepto Petro: Si Ambrosius atque Hieronymus tradunt Paulum in Hispaniam contendisse vbi Christus non erat prædicatus, ipsumque Gentium Apostolum super alterius fundamentum noluisse ædificare quis deinceps audeat appellare Iacobum, Hispaniæ Apostolum? Quis eum ante alios in Hispaniam abijisse, ibique Euangelium prædicasse amplius asseueret?

RESPONSIO